

ახალი ამბავი

* გუშინ, ამ თვის 17, დილის ათ საათზე კავკასიის რკინის გზის საგანგებო მატარებელი ტფილისში დაბრუნდა კავკასიის მთავარ-მართველი გენერალ ადიუტანტი ს. ა-ძე შერემეტევი, რომელიც ბათუმში ბრძანდებოდა. მთავარ-მართველთან ერთად ტფილისში დაბრუნდა ტფილისის გუბერნატორი დ. ს. ს. თავ. გ. დ-ე შერვაშიძე.

* საიდგომოდ, როგორც სწავს პასპორტების დაფორმებდან, პალესტინაში გამგზავრებული ქართლ-კახეთიდან სამოცი კაცი ქრისტეს სავლადის თაყვანის სცემლად.

* ამიერ-კავკასიის მუსულმანთა ორსავე მოძღვრების უფროსი: სუნი და შიიზა, და აგრეთვე ებრაელთა რაბინს შინაგან საქმეთა მინისტრისაგან ცნობა მოუდელთა მის შესახებ, რომ ენოქიკაში შრომული გამოყენება ჩიკაგოში დანიშნულია ყოველ სარწმუნოებათა წარმომადგენელთა კონგრესის: კონგრესს დაესწრებინან როგორც ქრისტიანთა წარმომადგენელნი, აგრეთვე ისლამისა, ებრაელებისა, კანფუციის, ბუდისა და სხვათა სარწმუნოებისანიო.

* გუშინ ვერაზე და ორთაქალის შეუღლებენ ტელეფონების ბაძების დადგმას. ტელეფონების აპარატებს ტფილისში ნაიდგომებს მიიღებენ პეტერბურგიდან.

* ფოთის ახლო-მახლო ადგილებში დესკანდციონის ფრმა ამ გაზაფხულს აპირებს, ამერიკის ბაზა და ათესოს ნიშნულად.

* წელს ტფილისის საბაღოსნოს სასწავლებლის სრული შემოსავალი 17,902 მ., 50 კ. იქნება. აქედან სახელმწიფო ხაზინა აძლევს: 3,500 მანათს და სასწავლებლის მოახელეთა გაზაფხურისათვის და 1,200 მ.—ბაღის მოვლა-შეუწობისათვის. 2,500 მ. ბაღის შემოსავალი იქნება. ხარჯები ამ 1893 წელს სულ 17,897 მან. არ აღემატება.

თემურაზი-კი ქართლის სასარდლო (ამირინდო ამილახვარი) ჯარით ქსნის ხევში (ახლ გორში) იდგა. ნურსალბეგი საშინაოდ დამარცხდა მჭადის-ჯვარში და რამდენიმე კაცი თოვის უშველა თავსა. მარტო ერთმა დედაკაცმა დაუწერა შვიდი საფარი. ამის შემდეგ ნურსალ-ბეგმა და ჰაჯი-ჩალაბმა დასცვენს დიდი ჯარის შეყრა და საქმის დაწყება უყაროდან. 175 წლის გზაზე მთის პირზედ კავკასიის ქედზედ თოვლისაგან შეკრული გზების გახსნა იყო და ხმა გაუარდა კიდევ—„მთელი დაღესტანი ყვარულზედ მოდისო“. ირაკლიანთა ცხადი იყო, რომ ნურსალ-ბეგი ეძიებდა მუდის-ჯვართან დამარცხების სამაგიეროსა. რაკი თათრის ხანების ერთგულების იმედით არა ჰქონდა ირაკლის, ამისათვის დიდს სა-

*) 1753 წ. თებერვალში ირაკლი იმყოფებოდა ნურსალ-ბეგთან; იმდენი ყველა ხანები; ამისთან ერთად ირაკლი, მუგანად ჰაჯი-ჩალაბზედ გალაშქრებდას, ამ დროს შემოხვედნა ივლა ხელთ საიდუმლო მიწერ-მო-

* ტფილისის სამეტეოროლოგია ობსერვატორიაში შემდეგი ცნობები შევკრიბეთ 1892 წელს ჰაერის ცვლილების შესახებ: ტფილისში ჩრდილოში ორთა შუა რიცხვით სითბო 13,3 გრადუსი ყოფილა, დიდი სიციხე მკათათვის 14-ს ყოფილა (+33,3 ცელსისა), დიდი სიციხე-ვი იანგის მ-ს (-2,9° ცელსისა), ჰაერში 63% სინესტე იყო ყოველ დღე. უთოვლია სულ ცხრა დღეს, უწვიმია 99 დღეს. მთელს წლის განმავლობაში 390,3 მილიმეტრი თოვლი და წვიმა მოსულა. ქარიანი დღეები სულ 31 ყოფილა. ნისლიანი—ათხი, მობრტბლული—98, ქექა-ქუხილი 31 ჯერ, და მოწმენდილი ცა სულ 71 დღე ყოფილა.

* * * * * თუღა: შესოსავალი და ხარჯი ბაღისა, რომელიც იყო გამართული თელავს 4 ინვარს დედათა წმ. ნინოს სასწავლებლის სასარგებლოდ ქ-ნ ე. აბელიოვის მიერ.

შემოსავალი:	მან. კაპ.
ბილეთები გაიყიდა	133—70
ბუფეტის შემოსავალი	30—30
ფანჯრის	50—
სულ	214—

ხარჯი: ბილეთების და აფიშების დაბეჭდვა . . . . . 6—50 მუსიკა . . . . . 15— „ მარკები ბილეთებისათვის . . . . . 13— „ პატრტი . . . . . 3—80 ვახშამი და ჩაი . . . . . 71—27 სახლის ქირა . . . . . 5— „ განათება, სახლის გათბობა, ქურქლის ქირა, მოსამსახურეებს და სხ. . . . . 37—30 სულ . . . . . 151—87 დარჩა წმინდ შემოსავალი 62 მან. 13 კ., რომელიც გადაეცა წმ. ნინოს სასწავლებელს.

* ტფილისის პოლიციისტერს ამ ბოლოს დროს ძირულ ბეგრი თხოვნები მოსდის ტფილისის მცხოვრებთაგან, იმის შესახებ, რომ მათხოვრები ძირულ გვაწუხებენ და მოსვენებას არ გვაძლევენ არც ქუჩებში და არც სახლებში.

პოლიციისტერმა ყურადღება მიაქცია საჩივრებს და ბოქალუმებს დაავალა, ყოველი ვეგრი ღონის ძიება იმხარეთაათა მათხოვრები ქუჩა-ქუჩა არ დაფიქრებულს მიეცა. სამხედრო თათბირის შემდეგ ირაკლი, იმ დროს ტფილისში მყოფი, გეგმურა თათბირისაკენ, გაამავრა ცხებები თათბირის საგზაში—პურთი, ღვინო, ტყვიანობა და სხ. მოუყარა თავი კახეთის ჯარს თელავში და ელოდა მტერს. ამდღე დროს თემურაზ მფევი ქართლის ჯარი შეკრება გორში, ჩამოიარა და ს. ქალაქზე, ახმაჯის გზით გადვიდა ახლოვარზედ და აქედან ღონისძიებდა ანაზურში, და ელოდა ჩურქუთა ჯარის მოშველბასა. ირაკლი რომ თელავში იყო, ვახტანგ ბატონ-

წაწლებდნენ და მცხოვრებთა არ აწუხებდნენ. „Нов. Обозр.“

16 მარტს პოლიციელმა ვერის ხილას სასაფლაო თხრილი იპოვნა ტომარაში ჩადებული ოთხი წყილი ფესსცემლო. ერთი წყილი ახალი და სამი-კი ნაწარმი. ნაწარმი ფესსცემლო პირველის ნაწილის პოლიციასში ინახება, ვიდრე პატრონი აღმოჩნდებოდეს.

შეცდომის გასწორება: „იუკრაისე გეგმულად ნაქრში სხად ამბავა შორის, პათუმას ახმკვეხების შესახებ, უცდამით აუო მასსქნულება საცქვასხოსისაში ამომჩვეულის მჭეფერ და შემოსავლად ქანგრბრავის ტყვის მატერ.“

მოსაზრების განმარტებანი

ზოღმორწმეობა უბოძით: წერისმოთრის 149 პოლვის ზოღმორწმეობის ქალბაქთან და გაჭკვას 152 პოლვის ზოღმორწმეობის ჯიგრანაშვილს.

გაჯეყნად იქნას: გურისსევის მჭეით 79 პოლვის ზოღმორწმეობა თავა მაცაშვილი 77 ტყემის პოლვისა.

ზოღმორწმეობა უბოძით: წერისმოთრის 149 პოლვის ზოღმორწმეობის ქალბაქთან და გაჭკვას 152 პოლვის ზოღმორწმეობის ჯიგრანაშვილს.

დაბად სოფელი

სახანამ, 12 თებერვალს. საჩხერეში ყოველ წლებით ორი დღე ბაზრობად დაწესებული—ყველიერის პარასკევი და ვნების კვირის პარასკევი. დიდად შესანიშნავი არც ერთი ბაზრობა არ არის, რადგანაც აქ იკრებებიან მხოლოდ მახლობელ სოფლებიდან, და გასასყიდ-სასყიდელიც იფიგია ამ დღეებში, რასაც ყოველ კვირას ხედავთ.

ეპაურ ხალხის ნაწარმოებს ამ დღეებში ძალიან ძვირად შეხვდებით, ნახათ მხოლოდ ხის გობებს, რომელსაც ბლომად ხაყეთებენ სოფელს ქალაში და ორიოდ ხის სკოტს რომელსაც სოფელს მოხვაში აკეთებენ. წარსულ ყველიერის პარასკევსაც ჩვეულებრივ პეგრი ხალხი შეუკრბა, თუმცა დარი ძალიან ცუდი იყო. ერთადერთი ქუჩა საჩხერისა თავიდან ბოლომდის სულ გაიტუნა ხალხით. რას ჰყიდის და რას ეიდურობს

ეს ხალხი? გასაციდელი, როგორც ზვეთი მოგახსენეთ, თითქმის სრულიად არაფერია და სასყიდელი იგივეა. რასაც ყოველს დღე ყოველმან ორჯერ უფრო იაფად. მაგალითებს: დამალი თევზი, რომელსაც სხვა დღეს მუქადაც არაფერ წაიღებს, ამ დღეს იყიდება გირვანქა ექვს-შვიდ შურად და კარგ თევზს ხომ ამ დღეს არც-კი გამოაჩენენ.

ამ დღეს ბაზრის ვაჭრობას სრულიად არაფერ აღევენებს ყურადღებას.

ეს ბაზარი თითქო იმისთვის არის შემოღებული, რომ ხალხმა თვლი გაყოლოს და დრო გაატაროს. დროს გატარებდა სულ-ხოვია: მთვარობა ღუქნებში და შემდეგ ხანჯაღების ტრალი და ქუჩებში ერთმანეთის ტყუა-ჩება. ყველიერში, ცუდის ამინდის ყველიერით, ამისთანა სცენები ადარ ყოფილა და დროს მხოლოდ ამ ნაირად ატარებდნენ: საჩხერის ქუჩაზე ისეთი ტალახი იცის, რომ უნახველი ვერც-კი წარმოიდგენს. აი ამ ტალახში ცხენოსანები, რომლებიც ამ დღეს ბაზრის დაშობის ქუჩაზე დაჯირობებენ, ცხენს დაჯახებენ რომელსამე გლეხს და გადუშახებენ ტლახში; ტლახში გაშობილთული გლეხი ჯერ სცურავს შემდეგ დიდის წყალბით ამოდის იქიდან მთლად თავიდან ფეხბამდე ტლახში გაბრუნული. ჰაივებზედ გადმოდის დარჩენილი და ვეი სიცილით იფხარჩება. აი ამ ნაირად შეეცქეოდ მთელი დღე, ბაზრობის ვათვებამდის, ჩვენი უსაქმო ხალხი. ეს გახლავს, ბატონებო, საჩხერის „იარმუცა“.

ამ ყოველ დღეს შემოაქვთ სოფლებიდან გასაცილად სიმინდი, პური და ლობიო. ამით, რასაც ვეფელია, ყოველმან ეპაური ჩარჩები და შემდეგ ჰყიდან ისე სოფლებში მზე. ბაიბანს სიმინდს ჩარჩები იდულობენ ორ აბახად, ცხრა შურად, პურსაც თითქმის ასე, ლობიოს მანეთად—ექვს აბახად. თვითორი ჰოლიანი იქვე ამავე მანადი, პურგორც უყინიათ, ესე იგი, სიმინდს და პურს ორ აბახად—ცხრა შურად და ლობიოს მანეთად—ექვს აბახად: „ნადილი კაცი ხარ და შენგან ჰოვებმა არ მიწაო“ ენევიან ყველს. საქმე-კი

თბირი, თუ რა გზით ვეპამოდნენ ძლიერ ნურსალბეგს და ომბრებისაგან დადესნათ საქართველო. თათბირის პირდაპირ ომი უარყო (ეს იყო ირაკლის აზრი); ჯარი უნდა მდგარიყო თელავში და ყვარულში მდგომი ნურსალბეგი შიშიში მყოფებინა; ყველის ღონით უნდა ეშველებინათ ყვარლისათვის სურსათი, ტყუა-წამალი და გაშხვევება. ირაკლის თელავში ევლო თავის ამალი თელავში და ქოეთის ცხებმდე და ემგარებინა ცხებები და კახლნი. ესეთი მოქმედებები, ირაკლის მოსახრებისამებრ, დათანხმა საქართველოს საუკეთესო ვეყაკობა: ამირინდო ამილახვარი, სარდლო ქართლისა, და მორევი გორისა, რევეზ ბარათაშვილი (სარდლო), პაპა ბებურიშვილი (ვაჩანაძე), ტრაიფელ სოლოდაშვილი, ხურბა ზედლინი, კონსტანტინე მუხრან-ბატონი, ამილახვარი რევეზ, ამილახვარი იესე, იასე მანაბელი, ძალუა მანაბელი, სოლომონ ქაბულიშვილი (ძამილბეგ-ბეგბეგისა), ერასტი ნამორაძე

მთბირი, თუ რა გზით ვეპამოდნენ ძლიერ ნურსალბეგს და ომბრებისაგან დადესნათ საქართველო. თათბირის პირდაპირ ომი უარყო (ეს იყო ირაკლის აზრი); ჯარი უნდა მდგარიყო თელავში და ყვარულში მდგომი ნურსალბეგი შიშიში მყოფებინა; ყველის ღონით უნდა ეშველებინათ ყვარლისათვის სურსათი, ტყუა-წამალი და გაშხვევება. ირაკლის თელავში ევლო თავის ამალი თელავში და ქოეთის ცხებმდე და ემგარებინა ცხებები და კახლნი. ესეთი მოქმედებები, ირაკლის მოსახრებისამებრ, დათანხმა საქართველოს საუკეთესო ვეყაკობა: ამირინდო ამილახვარი, სარდლო ქართლისა, და მორევი გორისა, რევეზ ბარათაშვილი (სარდლო), პაპა ბებურიშვილი (ვაჩანაძე), ტრაიფელ სოლოდაშვილი, ხურბა ზედლინი, კონსტანტინე მუხრან-ბატონი, ამილახვარი რევეზ, ამილახვარი იესე, იასე მანაბელი, ძალუა მანაბელი, სოლომონ ქაბულიშვილი (ძამილბეგ-ბეგბეგისა), ერასტი ნამორაძე

რევეზ ბარათაშვილი, ვახტანგ გუგუნიშვილი ფარემუშ თაყაშვილი, ქახიბარია, თამაზ და ზაქარია ანდრონიასშვილები, ვახტანგ და ფარემუშ ბარათაშვილები, გორგორ მანაბელი და სხ. მრავალნი.

ნურსალბეგმა, ჩამოვიდა თუ არა ყვარლთან, ზუთასი ცხენოსანი ლეიკი გაუსია სავარცხლს მდებარე სოფლებს და ტფილისის მიდამოს, რომ ირაკლი ჯარით გაეტყუებინა, მიიდაესუსტებინა ძალი თელავში მდგომ ქართველობისა და უფრო ადვილად ევლოა ჯერ მთელი კახეთი, მერე ქართლი. რასაც ვეფელია ირაკლიმ გაუგო ეშქუკობა ნურსალბეგსა და თავის მხრივ უუეთესი კამათული გაუგოა: უმლ ჩამოვიდა ქაბუში და ზუთასი კაცი რჩეული გაუსია ქარ-ბელაქანსა და ერთიანად გადაბეჭვირა ცეცხლთა, რომ ამ გზით ქარ-ბელაქანელი (უფრო საშიშერი) გამოსცლოდნენ ნურსალ-ბეგსა

სულ სხვა ნაირად ყოფილა. ყოველ ეპაურ ჩარჩს ორი სასურა აქვს, ორი-ეგ ბეჭედ დასმული: ერთი პატარა—მყადველთათვის და მეორე დიდი, არსენასებური—გამყადველთათვის. პირველი ჰყიდს და მეორეთი ყიდულობს. ცოტა კიდევც რომ დაიკლოს ნაყილობაზე, ერთ ნახევარს ჰაინც კიდევ მოიგებს და, თუ შემთხვევა ნება მისცემს დის, შინაში ხომ უღმერთოდ ატყავებს მყადველს.

ამის წინადა ერთს ჩემს ნაცრობს აქ სახლი უნდოდა ექარაგებინა. მივედით ერთს სახლის პატრონთან და დავეკვტო. „თეო-ბით თუბთუბი მანათლ მოგეცით და წლობით-კი ოც-და-ხუთ თუმანს ნაყლბე არ შემეძლია“, მოგვიგო სახლის პატრონი. ჩვენ გავიკრებულვებამ ვეითხეთ,—თუ როგორი ანგარიშია ეს, როდესაც სახლი წლიურად უფრო იაფად უნდა ქირავდებოდეს? მე ჩემი ანგარიში მაქვს, გვიანსა. ვინ მიხვდება ამ ანგარიშს, საჩხერელის მტერ.

აქ გირვანქა ძროხის ხორცი ხშირად ექვს შურად იყიდება და იმავე დროს ცხრა კაბევიცა იწოვით. თუ ლიტრას (სამ ოყას) იყილით, ცხრა-მეტ შურს გადავახდევინებენ, ე. ი., შურითი მეტს ოყობის მანადზე და 14 კაბევიცა მეტს გირვანქის მანადზე. ვაცოვლასადმე ესეთი კომერციული ანგარიში.

ჩვენ, საჩხერელები, ამისთანა უცნაურობას ისე შეგვეუღნი ვართ, რომ ამისთანაგები დარდაფერი გავაკორეგვს. წარსულს წელში ერთი უტხო კაცი ეწეო საჩხერეს და დიდად განცვიფრებული იყო, როდესაც გაიგო, რომ ქიათურა ქიათურის სამოქალაქო არ არის და საჩხერის მახლობელი სოფლები საჩხერის სამოქალაქოს არ ეკუთვნის. მართლაც სხვას როგორ არ გაუკვირდეს. საჩხერის მხარე ორ სამოქალაქოდ არის გაყოფილი—სახერისა და ქიათურისა. ქიათურა საჩხერეს სამოქალაქოს ეკუთვნის და საჩხერე—ქიათურისას. ეს უტხო კაცი თუ გაუკვირდება, თორემ ჩვენ კარგად ვიცით, რომ ინდოეთი ინდოელს ეკუთვნის, თუმცა მეტად მოშორებულია, ვინცე ქიათურა საჩხერეზე.

ნურსალბეგმა, ჩამოვიდა თუ არა ყვარლთან, ზუთასი ცხენოსანი ლეიკი გაუსია სავარცხლს მდებარე სოფლებს და ტფილისის მიდამოს, რომ ირაკლი ჯარით გაეტყუებინა, მიიდაესუსტებინა ძალი თელავში მდგომ ქართველობისა და უფრო ადვილად ევლოა ჯერ მთელი კახეთი, მერე ქართლი. რასაც ვეფელია ირაკლიმ გაუგო ეშქუკობა ნურსალბეგსა და თავის მხრივ უუეთესი კამათული გაუგოა: უმლ ჩამოვიდა ქაბუში და ზუთასი კაცი რჩეული გაუსია ქარ-ბელაქანსა და ერთიანად გადაბეჭვირა ცეცხლთა, რომ ამ გზით ქარ-ბელაქანელი (უფრო საშიშერი) გამოსცლოდნენ ნურსალ-ბეგსა

რევეზ ბარათაშვილი, ვახტანგ გუგუნიშვილი ფარემუშ თაყაშვილი, ქახიბარია, თამაზ და ზაქარია ანდრონიასშვილები, ვახტანგ და ფარემუშ ბარათაშვილები, გორგორ მანაბელი და სხ. მრავალნი.

ნურსალბეგმა, ჩამოვიდა თუ არა ყვარლთან, ზუთასი ცხენოსანი ლეიკი გაუსია სავარცხლს მდებარე სოფლებს და ტფილისის მიდამოს, რომ ირაკლი ჯარით გაეტყუებინა, მიიდაესუსტებინა ძალი თელავში მდგომ ქართველობისა და უფრო ადვილად ევლოა ჯერ მთელი კახეთი, მერე ქართლი. რასაც ვეფელია ირაკლიმ გაუგო ეშქუკობა ნურსალბეგსა და თავის მხრივ უუეთესი კამათული გაუგოა: უმლ ჩამოვიდა ქაბუში და ზუთასი კაცი რჩეული გაუსია ქარ-ბელაქანსა და ერთიანად გადაბეჭვირა ცეცხლთა, რომ ამ გზით ქარ-ბელაქანელი (უფრო საშიშერი) გამოსცლოდნენ ნურსალ-ბეგსა

ამ რამდენიმე დღის წინადასახე-
რის ქუჩაზე შემოხვედა ოციოდე ურე-
მი შემა, რადენიმე მათგანი ტლა-
ნი ჩაფლულად და ვი-ვაგლახით
აქედ-იქითაგან ეწეოდნენ გლტებზე.
— ერთა ეგ შემა? დავიკითხე.
— ამა და ამ ბატონისაო, მიპასუხეს
ერთ ხმადა.
— რა მოვკათ?
— ჩვენ რომ მოგვცა, გვეყოფა კი-
დეც, ხომ ხედავთ, როგორც ვეწე-
ვით ამ ტლაში, ეს მოგვცეს მხო-
ლოდ სხვა არაფერი! მიპასუხა ერთმა
მათგანმა.

— რას ამბობ უფასოდ როგორ
წოდებენ ის თქვენგან შემა. რა ძა-
ლის დატანება შეუძლიან?
— ძალით თუ არ იყოს, მანამდე
არა კამარა, ვიდრე მე იმის შე-
მა არ მივუტანო. მაგრამ ძალით
გამოგვადგეს და გვიპირანეს —
გლტებულ ხართ, ბატონო შემა,
მიუტანათო. ის დალოცვილიც წა-
სულია და შემა რაჟაში უყლია, სა-
დაც ორ-სამ დღეს ვერ მოვიფიქრო.
ჩვენც ადგეთა და ჩვენი საქუთარი
წავაწვდილი. ორ-სამ დღეს ვერ და-
გვიწეროს და რაჟაში არ გავგზანან,
თორემ სხვას აღარას ვფიქრო.

— წამოდი, ბებო, რას გაჩერებულ-
ხარ, დადიშა? მოაძახა წინა გლე-
ხმა ჩემს მოსაუბრეს, და ისიც დაე-
დგინა სხვებს.

ბებოს ამისთანა დეუნაურ ამავს
მოგწერდათ, მაგრამ მეშინიან, თავი
არ მოგაბეზრათ.

შემოური

22 გირვინჯა პური და 1883—90
წლებში-კი მხოლოდ 11 ფუთი და
35 გირვინჯა. ნურც იმას დავიფიქ-
რებთ, რომ ამ რიცხვიდანვე პური
იხარჯებოდა აგრეთვე არაყის გამო-
სახლად და ლუდის მოსახარად.
საკვირველია, რომ იმევე დროს, როცა
თეთრ რუსეთს ხალხს პური ვაღდე-
ბოდა, ამ წლებში სახლვარ გა-
რედ უფრო მეტი პური მიჰქონდათ.
ზოგიერთ ადგილებში-კი გლტე-კაცს
სულ 11 ფუთი პური ჰქონია. უფრო
ნათლია გამოჩნდება, რადენად ცო-
ტა პური იხარჯება გლტისთვის რუ-
სეთში, უცხო ქვეყნებში რომ შევად-
როთ. ინგლისში, მაგალითად, თითო
კაცს წელიწადში მოსდის 16,8 ფუ-
თი პური, კარტოფილს გარდა; სა-
ფრანგეთში თითო კაცზე—16,6,
ავსტრია-უნგრიაში—15,7, შვეიცა-
იაში—14,3, იტალიაში—14,1, ბელ-
გიაში—17,5, დანიაში—32,9 და შვე-
იცარულ შტატებში-კი თითო კაც-
ზე წელიწადში მოსდის—50,5 ფუ-
თი და რუსეთში-კი სულ 11 ფუ-
თი... სხვა ქვეყნებთან შედარებით,
რუსეთი საქონლითაც ძლიერ და-
რბობს ყოფილა თურმე. 1880 წლებ-
ში შვეიცარულ შტატებში 100 მცხო-
ვრებზედ 102 ცალი საქონელი ყო-
ფილა, რუმინში—89, დანიაში—
87, სერბიაში—78, ფინლანდიაში—
62, შვეიცარიაში—55 და სხვ. რუსეთ-
ში-კი მხოლოდ 39 ცალი. ამისთანა
ნურც იმას დავიფიქრებთ, რომ უცხო
ქვეყნებში უფრო მსხვილი და მსუ-
ქანი საქონელი იცის.

როგორ იკვებება ხალხი რუ-
სეთში.

24 თებერვალს მოსკოვის იურისტ-
თა საზოგადოების სასტატისტიკო გან-
ყოფილების კრებაზედ ბანა ლ. ნ.
მარტის წიათისა საურადადგოა ლე-
ქცია, შესახებ იმისა, როგორ იკვე-
რება ხალხი რუსეთსა და სახლვარ-
გარედ. პატრიუტულ ლექტიონმა ჯერ
დაამტკიცა, რომ რუსეთის მცხოვრე-
ბისთვის საჭიროა დღეში 1,8 გირვინჯა
პური ე. წ. წელიწადში 16 ფუთი და 14
გირვინჯა. სტატისტიკურ ცნობები-
დან-კი სჩანს თურმე, რომ 1870—
78 წლებში რუსეთის თითო მცხოვ-
რებს ჰქონია მხოლოდ 12 ფუთი და

ვიდრე ვერმოკლი. საკვირველი არ
არის ამიტომ, რომ სხვა და სხვა
ავადმყოფობით რუსეთში ვაილე-
ბით მეტი ხალხი იხსენება, ვიდრე
ევროპაში. აიცი ის არის საკვირველი,
რომ რუსეთის ხალხი სიღატაკისა და სი-
ღარიბის გამო არაყის სხას ცხევეა და
ყველა ამის ის მოსდევს, რომ რუსე-
თში ყოველ გვირი ავაზაკობა უფრო
ხშირია, ვიდრე სხვა სახელმწიფო-
ში. ყველა ეს საგალოლო გარემოე-
ბა, სთქვა დასასრულ ლექტიონმა,
ძლიერ გამოიწვევა არა თუ რუსეთის
თითოეულ მცხოვრებელსთვის, არამედ
მთელს ერისათვის, რადგანაც, რო-
გორც მოგვხსენებთ, დადამის ჯან-
მთლობისა დიდი მნიშვნელობა აქვს
შვილების ჯანმრთელობაზედ და ახა
არა უნდა მოველოდეთ, შვიერ და
ზნე-დაცემულ ხალხის შთამომავლო-
ბისაგანაო.

ქიუღ უმარი

1878 წელს კაბინეტის პრეზიდენ-
ტმა, დიუფორმა, აწ განსვენებულს
ქიუღ ფერის მინისტრის პორტ-
ფელი უბოძა, მაგრამ ფერმა მინი-
სტრობაზე უარი განაცხადა. ფერის
პუბლიკადა, რომ „ახალი თაობის
სიბრძნის ახალი საქმეა საქონელი და
ერთის წლის შემდეგ, როცა გარე-
მისხობა დიუფორს, კაბინეტის მეთა-
ურად დარჩო, დიუფორმა უპასუხა:
„ახალი საქმეებისთვის ახალი კაცობა
საჭიროა“ და სავირო განათლების
მინისტრად ფერის დინიშნა. ფერის
სავირო განათლების მინისტრად და-
ინიშნა ყველას გაუკვირა. ასე ამო-
ბუნენ: დეე, ფერი შინაგან საქმეთა
მინისტრად დინიშნათ, თუ გენერალ-
იუსტიციისა, ან ვაჭრობის მინისტ-
რად.—სავირო განათლების მინისტ-
რად-კი არაო. მაგრამ სწორედ ამ სა-
ქმეში უფრო სასარგებლო და მხე-
მეფიწვედ აღმოჩნდა სწავლა-განა-
თლების მინისტრი ფერი. თი-
ველ ფერი სწორედ ისეთ მოღვაწედ
გამოდგა, როგორსაც საფრანგეთის
აწინდელი ვითარება მოითხოვდა.
რაც უნდა დიდი ნაკლი აღმოჩნდეს
იმ რევოლუციონერ, რომელიც საფრან-
გეთის რესპუბლიკაში ამ უმრისკნელ
20 წლის განმავლობაში უწინააღ-
ვროს ღირსებას ვერავინ უარ ჰყოფს:
რესპუბლიკამ დააარსა სკოლები, გა-

ნახლა და განავრცოლა სკოლის სა-
ქმე მოელს საფრანგეთში, დახალ სკო-
ლებიდან დაწყებითი, ვიდრე უმა-
ღლეს სასწავლებლებამდე. ამ დიღს
საქმეში ყოულ ფერის დიდი ლაწული
მოუძღვის. და სწორედ ამით დაამა-
ხურა ფერის თავისი ადგილი და
სახელი საფრანგეთის ისტორიაში.
ამაზედ ვერც ერთი დღის ვერ
იტყვის უარს, გარდა უმეცართა და
უჯუნურთა. მაგრამ, როგორც პო-
ლიტიკური მოღვაწე ფერი ბევრს
არ უყვარდა. ფერი წარმოად-
გენელი იყო ბურჟუაზიის წეს-
წყობილებისა. მართალია, სკოლის
საქმეში ფერის დიდი ლაწული მოუ-
ძღვის, მაგრამ ამ საქმის გარდა დი-
დნას ვერაფრით იჩინა თავი და მხო-
ლოდ ბოლო დროს, როცა სენატის
პრეზიდენტად ამოარჩიეს, გრძობით
სასვე სიტყვა წარმოსთქვა და ამტი-
ყვდა, საქონაო ახალი რეფორმე-
ბი შემოვიღათო.

ფერი შესანიშნავი მკვირმეტყვე-
ლი კაცი იყო; ამასთან მიღვარი
მოღვაწე და მუდამ გულ-წრფელი.
სწორედ ეს არის მისი ხეობა, რომ ფერი
ზოგს ძლიერ უყვარდა და ზოგს ძლიერ
სძულდა. არც ერთი მოღვაწე არა
ყოფილა საფრანგეთში, რომელიც
მისი ძლიერ ეამაყეთ იხსენებებს და
რომელიც იმევე დროს იმ გაეცი-
ნათ. ეს კი აშკარაა, რომ ფერის
ცდილით საფრანგეთს დაედა და ნა-
მდელი პატრიოტი და გულ-წრფელი
რესპუბლიკელი. ფერი იმ ოჯახო-
ბას ეკუთვნოდა, რომლის ჩამომავალ-
ნიც რევოლუციის შემდეგ ყველანი
რესპუბლიკელები იყვნენ. 1856 წელს,
როცა ფერი 24 წლისა იყო, მამა
მოკვდა. ფერის დიდი სიმდიდრე
არ დარჩა, მაგრამ იმდენი შემდეგ-
ბი ჰქონდა, რომ უზრუნველად ეც-
ხოვრებოდა. ფერი იურისტი იყო, თან
ადვოკატობდა და თან პოლიტიკოსაც
ბრძოლა ხელი. 1857 წელს ფერი
როპოზიკის მიეშობო და დაუმეგობ-
რდა ენესტ პაკარს, ფლიკის და
ვილი ოლივიეს. ფერი ეუნალო გან-
წევითადაც წინადად მოვალეობას.
თანამშრომლობდა ეარადენის Press-
ის-სიში. აგრედვე სწერდა ნაწარმე-
რის მთავრობის წინააღმდეგ გა-
ფეთ Temps-ში. 1869 წელს ფერი
პარიის მეექვსე ნაწილის დეპუტატად

ამოირჩიეს. ამ დროს ფერი ებრძო-
და ოლივიეს სამინისტროს და თით-
ქმის მუდამ იმარჯვებდა.
ასტყდა ომი. ფერი ეხლაც ოპო-
ზიკის მიეშობო. ცოტა ხანს შემდეგ
ფერი ამოირჩიეს პარიის მეგრად.
მერე ამ თანამდებობას თავი დაანება
და გაგზავნილ იქნა ელჩად ათინაში.
ტიერის გადაყენების შემდეგ ფერი
სხვის საფრანგეთში დაბრუნდა და
1879 წელს, გრევის პრეზიდენტად
არჩიეს შემდეგ, სავირო განათლების
მინისტრად დინიშნა.

აი სწორედ ამ დროს დაიწყო ფე-
რის სასარგებლო მოღვაწეობა. ის მუ-
დამ სტედილობდა, რომ საფრანგეთში
შემოღებულ იყო უფასო სწავლა.
როცა ვოინგტონმა კაბინეტს თავი
დაანება, ფერი მინისტრად სავირო განა-
თლების მინისტრად დარჩა, რადგანაც
სურდა, თავისი საქმე დაეშობოლე-
ბინა და 1880 წელს ფერისთვის შე-
მდგენი დინიშნა კაბინეტის პრე-
ზიდენტად. 1881 წელს თავისი ად-
გილი გამგებდა დაუთმო, ხოლო ერთ-
ის წლის შემდეგ ისევ სავირო განა-
თლების მინისტრად დინიშნა. ამ
გვარად, რამდენსავე წლის განმავლო-
ბაში ფერი დაეღლივად შრომობდა
და საფრანგეთში სწავლა-განათლების
საქმისთვის და სწორედ საკვირველია,
რამდენი საგებლობა მოუტანა ამ
საქმეს. 1882 წელს ფერი იმ უკვე
შესძლო ანგარიში მიეცა რესპუბლი-
კისთვის, რამდენად წინ წაწინააღმდეგ-
განათლება საზარტანდში. აღმოჩნდა
რომ უკანასკნელ წლებში საფრან-
გეთში ორ-სამ უზარტანდში დად-
ში სახი სკოლა დაარსებულა.

სამის წლის განმავლობაში სავირო
განათლების სამინისტროს დაუხარჯავს
სწავლა-განათლებისთვის 200 მილი-
ონი ფრანკად მეტი. მაგრამ ფე-
რის აზრით ეს არა კმარადა და მასთ-
ხოვა მთავრობას, ამ ფულის გარდა,
დაახლოვანათლებისთვის კიდევ 600—
700 მილიონი უნდა დაიხარჯოსო. თუ
ეს ფული გადაიღვო, სთქვა მანინ
ფერიმ, ჩვენ შევარაღებთ საფრა-
ნგეთსადაც წინადად მოვალეობას,
დავაშობოლებთ სწავლა-განათლების რე-
ფორმას, რომელიც საუკეთესო სო-
ციალური რეფორმა იქნებოდა. სკოლე-
ბის დაარსების გარდა, ფერი კიდევ
დიდი საგებლობა მიუტანა საფრან-
გეთის სწავლა-განათლების საქმეს.

გაუვიდნენ მშვიდობიანად და მიატა-
ნეს კიდევ ციხის ორგველი მოპარ-
თულ საწარმოო ზაქარია ყანდიაშვი-
ლი, რომელმაც თავს დედა ზურგიით
მისვლა; დანარჩენი სამი გლეხი მი-
უნდა მისულაყენენ, მათ შესვლი-
და დემეტრე და ბოლოს მიპყროლი-
და ზაქარია ყანდიაშვილი. მოპარუ-
ნა პაპაშვილიც, ჩაბარეს ცხენები;
გადაღრმეს ზურგით და იარაღ მო-
მარჯვებულ ფეხ-აქრეთით გასწიეს
ციხისკენი, პაპაშვილის მიერ ნაწენი-
წეს ბილიკეთი. პირველ და მეორე
წუბობას გაწუმებისას¹⁾ შეუშინებოდ

¹⁾ ნურსალბეგს და მისს ჯვრას შიშის
ზარს სცემდა ირაკლს ახლო ყოფნა და ში-
დლის მხრივ საბო-თხი წყობა გაწუმობა ეყე-
ნათ. რადგან ვაგაბის მხრივ, ქვემოდათ თვე-
დასმას არ ელოდნენ, გაწუმობა ნაკლები
ჰყენდათ. ყვარლის ციხეს ლეკნი გარს
დემეტრე 28 დღეს—ვაგაბის ნახევრიმად
დაწუმებულ, ყვარლიმად სულ 12 გლეხი
მინათლულ ს. ველისციხეში იყო გამაგრე-
ბული რამდენიმე სოფელი და ნურსალბეგს
ირაკლ აწ ეგვლებოდა.

და ძალა შეუსტებოდა. ამ დროს
ყვარლის მესხეთი მებრძოლი გერ-
მოდენ მტერსა და დიდ ზარალსაც
აძლევდნენ; მათ ამხნევებდათ თავ-
განწირულს ბრძოლაში ირაკლის სი-
ახლოვე, რომელიც მალ-მალ აწვე-
ლებდა ტყვია-წამალსა და სხვა სურ-
ათსა. ირაკლიმ მეორედ გასწია ქი-
ზიყისკენ და გზად მიმავალს გურჯა-
ანის ბოლოს გზაზედ შეხვდა ს-
ვედინოდან მომავალ დემეტრე ან-
დრონიკაშვილი¹⁾ ოათის ცხენოსან
მსახურსა. დანახა თუ არა მე-
ფე, დემეტრე ჩამოხდა ცხენიდან, მი-
ვიდა და მუდს აკაცა. მეფემ ჰკითხ-
და საით მიმავლობა.

¹⁾ დემეტრე ანდრონიკაშვილი (თბილისა-
ში) იყო დიდი გვარად, მამა იოსტას მღვდელ-
მონაზონისა და დედოფლის; ამ უკანასკნელის
ასული მარია იყო მეფელად ბატონი შვი-
ლის გაბატონის (აღმასმანის), ირაკლის
ძისა. ამას დედისი ჰყენდა ორი შვილი—
იოანე პაპაშვილი (რუსეთის პოლიტიკოსი) და
მიხეილ, იოსტას ანტონ I კათალიკოსის
ახუნდელი იყო, ფრად მეტეფიერი; ილქუ-
და გამწუნებისათვის ევეჯინს ღვთაების ტა-

— ყვარულში ვიახლები, შენი ქი-
რიმე, მოახსენი დემეტრემ.
— მევე ნურსალ-ბეგი? ჰკითხა
კვლევ მეფემ.
— რა გეწყობა, ბატონო მეფე! ამ-
ბავი მომიხდა კვერელებისა, თურ-
მე დიდად გასქარებოთ საქმე და
ვიახლები მისაშველებოდა. თან ცო-
ტა რამ ტყვია-წამალი და ჰაშიკი
მიმაქცია...
ირაკლიმ აღარ დააცალა სიტყვ-
საგანდა, ჩამოხდა ცხენიდან და გუ-
ლიანად გადაეხეცა დემეტრეს, და-
ჰკოცა.—ღმერთი გიძლიერს, ჩემო
დემეტრე, ახლა-კი ფიქრი აღარა მა-
ქცხ, რომ ნურსალბეგს ისევ სირუ-
ვილს ეპყვეთ და ყვარელიც გადარ-
ჩება განსაცდელსა... მაშ გასწი, დე-

ძისა, გერძოდა რუსთა ალექსანდრე ბატო-
ნიშვილთან ერთად. დაუტყვე მშენიერი ბი-
ბლიოთეკა, რომლის ერთი ნაწილი (თ. შა-
ლიკოვის შენობის) წინა-კითხვის გამო-
ხსენებულ საზოგადოებას ეკუთვნის. იოს-
ტას კი 1822 წ. ევეჯინო. მისი აღსრულს
იყო გერმანტ მკალიშვილი (განსახე).

შესცავს სამსწავლო უმაღლესი საბჭო. ამ საბჭოს წევრებად უწინ ეპისკოპოსები იყვნენ. ფერხიშვიტის კოპოლსები განდევნა და საბჭოს წევრებად აღმოაჩინა საშუალო და უმაღლესი სასწავლებლების წარმომადგენლები. ფერხის მეკადინეობით საფრანგული დაიარსდა დღევანდელი საბჭო სემინარიები. ფერხიშვიტის ილია, რომ სწავლა-განათლება ქალთათვისაც ისე საჭიროა, როგორც მამაკაცთათვისაც. აქ სრული იმერეთის მხარე, სთქვა ერთხელ ფერხი, რომ სწავლა-განათლება ამერიკადან ერთი იქნება როგორც ქრისტიანის, ისე ებრაელისათვის და, მაშასადამე, შეიღობისთვისაცა.

ფერხი მუდამ მედგრად ებრძოდა კათოლიკეთა სამღვდლოებზე გავლენას საფრანგეთის სწავლა განათლებულ და ყველასთვის აშკარაა, რომ ფერხის მეოხებით დაარსდა საფრანგეთის რესპუბლიკაში აწინდელი საერთო სკოლები.

1889 წლებში ფერხი ბულანგელის წინააღმდეგ ბრძოლაშიც გამოიჩინა თავი და ამ უკანასკნელ დროს სრულიად მოულოდნელად დაიწინა სენატის პრეზიდენტად; მეამბრებნი ამბობდნენ, ფერხი ახლად იმყოფება საფრანგეთის სასარგებლო მოღვაწეობასა და ზოგი ოცნებობდა, იქნება დღისთვის სასახლეში ცხოვრებაც ელისოსა...

ივკოლიტ ბინის აფორიზმები

გინდ დეკავისთვის უკუაგონებს მაგიათა და გინდ უსუსურ ბავშვისთვის დასა.

— ხსავკანად ქალი და კაცი ერთმანეთს სამ კვარტში გაიხიბენ, სამ თავეს ერთმანეთი უყვართ, სამ წელიწადს ჩხუბობენ და ოც-დაათ წელიწადს უსუქრად ერთად სისოვრობენ. შემდეგ ამავე გზას მთა შეიღება და-ადგებან.

— ორჯა სტრეფას წითურ ღოგებს და მოიხინრ თვალებს შესტყობთ, ახელოაზი არ გგონათ. გარჯად იგოდავთ, რომ უსუქრად, წინა დამეს კარგა შამი უსუქმა და კარგადგ გამოუხიბან.

— ოთხ ღანძანს კვარსოდას ერთმანეთს კერ შეითავსებს. ისიც კარგა, თუ შეგობიბას, ან რომელსამე ახვარისის გამო ერთმანეთი არ ეკარგებთ.

— მსოფლოდ ის შეიგნებს, რა უფოდა ღანძანის სიფოცხლე, გინდ ერთხელ მინდ იხეთს სასოფარეუთადასა მსოფლოდ, რომ ღანძანს თავი მოიგდეს, ან უსუქრად შეიშალოს.

— საფრანგეთში ორ-გაჯირი ხალხია: პრეზიდენტი და პარლამენტი. პრეზიდენტი სუქსი, სუქსი, ამოქნარებს და სიძინეს. პარლამენტი ფისოლას, ფეჭობას, ღანძანს. პარლამენტი დაჭექს პრეზიდენტს სწორედ ისე, როგორც შეუღანს პატარა შვიკი. შვიკს ესანოქნება ჭკურში ფრანს და თანჯ მის ჩამოჭრანდას უკიხან.

წერილი ამაკი

ჩიკავოს მსოფლიო გამოფენის კომიტეტმა გადასცა 320,000 მან. სხვა-და-სხვა გვარ კონცერტებისათვის. ერთის თვის განმავლობაში

დღეში ორჯერ გაიხიბება კონცერტი ამისათვის მუშევრებით ექვსი საუკეთესო ორკესტრი ევროპიდან და ორ-ოც ამერიკიდან. ამათ შორის უფრო შესანიშნავია პარიკიდან მიწვეული ორკესტრი, რომელიც ასი კაცისაგან შეესდგება. კომიტეტმა დიანონსა აგრედე გერმანიის შესანიშნავი სიმპონიკოსი ორკესტრი, თუმცა იმპერიატორის ძრიელ ემწველობა ორკესტრის დათმობა.

— ბერლინში მოიგონეს ერთგვარი ეტლი, რომელიც ნავითა და ელექტრონით მიძრაობს. ეტლი ძლიერ სწრაფად დადის, მხოლოდ ერთი უხერხულეა; ისა აქვს, რომ თუ ძლიერ გაბურღა, ნავით იფუტავს და მაშინ გასკდება. იმედი აქვთ ეს უხერხულეა იცილონ თივლიდან.

ამას წინად გარდაიცვალა საფრანგეთის გამოჩენილი არტისტი ქალი ოზი, რომელმაც უანდერბად დრამატული საზოგადოების სამი მილიონი ფრანკი.

— ამას წინად ნაპოლის უნივერსიტეტში სტუდენტებმა ალიკოპოთი მოახინდეს, მიხვნი ამისი იყო ძრიელ სასტიკი და ხშირი ეგზამენები. პროფესორი, რომელიც ამის მიხვნი მიანიბათ, სტუდენტებმა აუდიტორიაში მოიშვეყიდეს ლექციის კითხვის დროს. სკამები დაამტერეს და ცეცხლი გაჩაღეს. ელდა ნაცემი და შეშინებული პროფესორი მხოლოდ მაშინ გაიხიბეს, როცა ცეცხლი მიწვდა. უნივერსიტეტი მეორე დღესვე დაიკეტა.

დეპეშა

16 მარტი

პიტირიაზი. გამოცხადებულია, შემდეგი გენკარტლებანი: 1) დერმატის სამისწავლო ოლქში შემოღებულ იქნას კერძო სასწავლებელი შესახებ მიღებული კანონები და 2) პეტერბურგის საკომერციო სასწავლებელში კურს-დამთავრებულ მიწვეულ უფლება ატარონ განსაკუთრებული ნიშანი (ეკონი).

მეგვიდღე ცესარევიჩის ბრძანებით, იმ ფულიდან, რომელიც განსაკუთრებულ კომიტეტს დარჩა, 50,000 მანეთი გადაეცა ფინლიანიაში მოუსავლობის გამო დაზარალებულ დასახლებულად. Торгово-промышленная газета იუწყება, რიან-ურალიის რეინის საზოგადოება თავის წარმომადგენელს ჰგავნის პარიკს, რომელმაც უნდა გადავიღოს ვოლოის მიდამოდ ხორბლის გატანა პირდაპირ, საფრანგეთისკენა.

გაზეთ „Бирж. Вѣд.“-ს გაუგონება, რომ განსაკუთრებულ კომიტეტს გაუგავნია გაკარგებულ ხალხისათვის ორლოვის გუმბერიაში 70,000 მანეთი და პოლტვისაში 50,000-ი.

მოსკოში. აქ გაიმართა რუსეთის პირველი კრება მილის წყლის გამოყენება წარმომადგენლებისა და 150 კაცი უკვე დაესწრა.

ლონდონი. საზოგადოებათა პალატამ 319 ხმის უმეტესობით წინააღმდეგ 179-სა უარ-ჰყო კონსერვა-

ტორების აზრი შესახებ იმისა, რომ გლადსტონის საირლანდო პოლიტიკა გაკვიცობთ.

პეტერბურგის ბირჟა 16 მარტი.

Table with 4 columns: მან. კ., მან. კ., მან. კ., მან. კ. and rows for various commodities like wheat, oil, etc.

განცხადებანი

გბილის ექიმი ა. ი. მრბელი სოლოკავედ, საკუთ. სახლებში №14-16 ავადმყოფებს მიიღებს: დღით 8-დან 12 საათამდე. საღამოთი 4-დან 6 საათამდე. ჰვირა-შვიდ დღეში დღის 8 საათიდან ნაშუადღევს 2 საათამდე. (150-29)

Advertisement for Glycerin Powder (Глицериновая Пудра) by Brodsky (Бродский) for skin care.

სახლ-სენაკში კ. თავართქილაძის ახალ სტამბაში დიბეკ და დაურიგდა ყველა წიგნის მალაზე, სადაც-ი ქართული წიგნების სიყვანა, შემდეგი ახლად გამოცემული წიგნები: 1) „ჩანგი“, პირველ გამოცემიდან გადმობეჭდილი და მრავალი ახალი ლექსების და სტეგების დამატებით, მშვენიერი ყლით, ფასი 1 მ. 2) „გაბიჯნუბეკი ქალ-ვისის მიწურ მოწერა“, ვინმე მესხისა, 5 კ. 3) „არსენის ლექსი“ სურათით 5 კ. 4) „ფეხის-ტყოსანი“, მეორედ გამოცემული ქ. ოზურგეთში, გასწორებული, მოკლე ზიგარავით და სურათით, 40 კაპ. 5) „არამდინებ მოთხრობა“, ნინო-შვილისა, 50 კ. 6) „სიმონა“ მისივე 30 კაპ. 7) „ზანგის სამეკიდრო“, თარგმანი დათოკო ვერმიჯან-შვილისა, 10 კ. და სხვა-და-სხვა წიგნები.

Advertisement for Savon and Oleo-Vaseline products, featuring images of the product tins and text in Georgian.

Advertisement for Nephritis Preparations (Неперывные препараты) by Hermann-Lachapelle, J. Boulet & Co.

Advertisement for various medicinal products and services, including mentions of 'წმინდ' and 'პარკი'.

Advertisement for the newspaper 'სახლ-სენაკში' (Sakrebulo) and its subscription information.